

**Programma van maatregelen bij Archeologienota:
Ambiorixlei, Schoten
(prov. Antwerpen)**

Robby Vervoort
Freelance Senior Archeoloog
Borgerhout, september 2021

Alissa Monden
LAReS bvba

Titel

Programma van Maatregelen bij
Archeologienota:
Ambiorixlei, Schoten
(prov. Antwerpen)

Auteur

Robby Vervoort
Alissa Monden

Opdrachtgever

Landmetersbureau

Projectcode

2021I205

Plaats en datum

Borgerhout, september 2021

Reeks en nummer

RVFSA-Rapport, 119

Inhoud

1. Technische fiche/administratieve gegevens	3
2. Inleiding	5
3. Synthese en onderzoeksvragen.....	6
4. Kennisvermeerderingspotentieel van het projectgebied	8
5. Programma van maatregelen.....	8

1. Technische fiche/administratieve gegevens

Naam site

Ambiorixlei, Schoten
(21-SCH/AMB-2021I205)

Ligging

Schoten, Ambiorixlei 10-12

Kadastrale gegevens

Schoten: 1ste Afd.
Schoten: Sectie D
Perceelnummers:
192V2, 192P

Bounding Box

160591.059229, 217206.846663, 160994.760629,
217423.372113

Figuur 1: Kadasterkaart met aanduiding onderzoeksgebied in rood

Projectcode

20211205

Opdrachtgever

Landmetersbureau

Contactpersoon opdrachtgever

Zie privacy-fiche

Uitvoerder

Robby Vervoort. Freelance Senior Archeoloog. Research & Consultancy.

Erkend archeoloog

Robby Vervoort OE/ERK/Archeoloog/2016/00126
 Guldensporenstraat 143
 2140 Borgerhout

Geplande ingreep

Sloop bestaande bebouwing en verhardingen/verkaveling.

Geldende wetgeving en voorwaarden

Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013 en het Onroerendergoedbesluit van 16 mei 2014. De melding werd opgesteld overeenkomstig de Code van Goede Praktijk. De totale oppervlakte van de kadastrale

percelen waarop de aanvraag betrekking heeft, bedraagt 3000m² of meer, zoals bepaald in artikel 5.4.2 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en is gelegen buiten een zone waarop lagere oppervlaktecriteria van toepassing zijn.

Randvoorwaarden

/

Doelstelling

Het doel van deze archeologienota is om via de tot op heden beschikbare bronnen (bureauonderzoek) na te gaan wat het archeologische potentieel van het projectgebied is, wat de mogelijke bedreigingen zijn voor het eventueel aanwezige bodemarchief, en hoe hiermee dient omgegaan te worden.

Vraagstelling

- Wat is de landschapshistoriek van het projectgebied?
- Welke archeologische sites zijn gekend in of nabij het projectgebied?
- Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische en cultuurhistorisch potentieel van het terrein?
- Wat is de impact van de geplande werken?
- Levert het huidige bronnenmateriaal voldoende info op? Zo neen, is er een vervolgonderzoek nodig en welke methode levert het meeste informatie op?

Thesaurus

Bureauonderzoek, prospectie met ingreep in de bodem, archeologienota, vrijgave.

2. Inleiding

Doel van dit bureauonderzoek is het verkrijgen van een bekrachtigde archeologienota naar aanleiding van een omgevingsvergunningsaanvraag voor een verkaveling en de sloop van de bestaande bebouwing te Schoten, Ambiorixlei 10-12. In deze archeologienota wordt via een bureauonderzoek nagegaan welke mogelijke archeologische en cultuurhistorische waarden zich binnen het projectgebied bevinden. Het projectgebied wordt in eerste instantie binnen een grotere context geplaatst. Vervolgens wordt nagegaan wat de recente gebruiksgeschiedenis van het projectgebied is en wat hiervan de mogelijke impact was op perceelsniveau. Tevens wordt de mogelijke impact van de

geplande werken op het eventueel aanwezige archeologische potentieel besproken. Op basis van alle voorhanden zijnde gegevens wordt vervolgens een programma van maatregelen voorgesteld.

3. Synthese en onderzoeksvragen

Op basis van de verschillende beschikbare bronnen kan geconcludeerd worden dat het terrein een laag potentieel heeft op de aanwezigheid van intacte archeologische resten met een hoog potentieel op kennisvermeerdering. Het terrein is allicht grotendeels verstoord ten gevolge van 19de- en 20ste-eeuwse bodemingrepen.

Op de kaart van Ferraris is te zien dat het terrein gelegen is in heidegebied dat in de loop van de 19de eeuw werd ontgonnen en bebost met de typische dennenbossen. Tot het derde kwart van de 20ste eeuw deed het terrein dienst als houtwinning voor dennen. Toen werd het bebouwd en bleef een deel van het terrein bebost. In de 20ste eeuw werd de zone ter hoogte van de bebouwing en ter hoogte van de aangelegde tuin voor een tweede maal verstoord.

Dat het terrein in de 19de eeuw echter reeds werd verstoord kunnen we afleiden uit een kort overzicht van de kaart van Ferraris, de luchtfoto's uit de 20ste eeuw en de Hillshade van het DHM.

Op de kaart van Ferraris is te zien dat het terrein net zoals de ruime omgeving heidegebied is. Dit onontgonnen gebied wordt vervolgens in de 19de eeuw in gebruik genomen als bos. De heide werd ontgonnen. Dit geschiedde allicht volgens zgn. rabatten. Deze methode heeft een negatieve impact op het aanwezige bodemarchief. Er worden namelijk diepe geulen gecreëerd in het heidelandschap. Gezien het archeologische niveau zich in heidegebieden ondiep bevindt, is dit nefast voor eventueel aanwezige archeologische resten. In de loop van de 20ste eeuw werden deze bosrijke gebieden ingepalmd door statige villawijken. Een deel van de oorspronkelijk in de 19de eeuw aangeplante dennenbossen bleef bewaard in de grote tuinen van de alleenstaande villa's. Op de Hillshade van het DHM zijn de sporen van deze 19de-eeuwse ontginningsfase nog goed zichtbaar. Onder heden nog beboste zones tekenen zich lager gelegen parallelle sporen af in het landschap onder de bomen.

- *Wat is de landschapshistoriek van het projectgebied?*

Op basis van het bureauonderzoek blijkt dat het plangebied gelegen is op een ondergrond bestaande uit tertiaire zandige sedimenten. Deze komen voor tot ca. 8 m -mv. Tijdens de laatste ijstijd zijn hierop zandige sedimenten afgezet waarin een matig droge zandgrond met duidelijke humus en/of ijzer B-horizont is ontwikkeld. Op deze ondergrond ontwikkelde zich een heidevegetatie die minstens tot het derde kwart van de 18de eeuw het landschap ter hoogte van het projectgebied en zijn ruime omgeving beheerste. Ten (zuid)oosten van het terrein zijn bossen zichtbaar op de kaart van Ferraris. De heidevegetatie in de omgeving van het terrein wordt in de loop van de 19de eeuw ontgonnen. Er verschijnen dennenbossen. De aanplanting van deze bossen, en de ontginning van de heidegronden

hebben de oorspronkelijke bodemopbouw vernield alsook eventueel aanwezige archeologische resten verstoord. In de loop van de 20ste eeuw worden de dennenbossen geleidelijk omgevormd tot gronden voor de constructie van alleenstaande villa's. Dit is ook heden nog de situatie binnen het projectgebied. Ter hoogte van de bebouwing en de aangelegde tuin met gazon, werd de bodem voor een tweede keer verstoord.

- *Welke archeologische sites zijn gekend in of nabij het projectgebied?*

Historisch gezien is de ontwikkeling van Schoten te plaatsen in de middeleeuwen maar in de omgeving van het plangebied zijn geen vindplaatsen te lokaliseren die wijzen op bewoning in die periode. Ook oudere resten of sporen zijn nog niet aangetroffen in de omgeving van het terrein. Vanuit de historische kaarten is gebleken dat het plangebied in de laatste eeuwen als heidegrond is gekarteerd en later als bos. Pas in de loop van de 20ste eeuw is het in gebruik genomen voor bebouwing. Deze komt min of meer centraal op het plangebied voor. De rest van het terrein is tot op heden in gebruik als tuin.

Binnen de grenzen van het projectgebied noch in de omgeving zijn archeologische waarden bekend.

- *Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische en cultuurhistorisch potentieel van het terrein?*

Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek kunnen we besluiten dat de kans klein is dat er binnen het projectgebied archeologische resten in situ aanwezig zijn. Het ontginnen van de heide en het aanplanten van de bossen in de 19de eeuw, net zoals de constructie van de villa en het aanleggen van de tuin hebben eventueel aanwezige archeologische resten verstoord.

De huidige situatie binnen het terrein gaat terug op het derde kwart van de 20ste eeuw. De aanwezige bebouwing ontstond in de 19de eeuw. Echter betreft het hier niet meer de oorspronkelijke bomen.

- *Wat is de impact van de geplande werken?*

De huidige bebouwing zal de bodem al verstoord hebben. De impact van een verkaveling dient altijd als maximaal te worden omschreven.

- *Levert het huidige bronnenmateriaal voldoende info op? Zo neen, is er een vervolgonderzoek nodig en welke methode levert het meeste informatie op?*

Op basis van het huidig beschikbare bronnenmateriaal kan besloten worden dat er voldoende informatie beschikbaar is om te kunnen concluderen dat het projectgebied een laag potentieel heeft op de aanwezigheid van archeologische resten met een laag potentieel op kenniswinst. Er is vanuit een kosten-batenanalyse geen verder onderzoek nodig. Het terrein kan vrijgegeven worden voor de geplande verkaveling.

4. Kennisvermeerderingspotentieel van het projectgebied

Op basis van de beschikbare bronnen kunnen we concluderen dat de kans, dat er zich binnen het projectgebied intacte archeologische vindplaatsen bevinden, (zeer) laag is. Dit sluit niet uit dat er geen archeologische resten meer aanwezig zijn binnen het projectgebied. Deze zullen enkel een kennisvermeerdering hebben met betrekking tot menselijke aanwezigheid in deze of gene periode gezien ze grotendeels zullen verstoord en ontdaan zijn van hun context. Om die reden wordt dan ook een laag kennisvermeerderingspotentieel aan het terrein toegekend.

5. Programma van maatregelen

Er werd een vooronderzoek zonder ingreep in de bodem uitgevoerd, dat aangeeft dat er geen bijkomende maatregelen meer nodig geacht worden in het kader van de geplande werken. Al het vooronderzoek dat noodzakelijk is om met voldoende zekerheid een uitspraak te doen over de aanwezigheid en waarde van archeologisch erfgoed werd uitgevoerd.

De impact van de geplande werkzaamheden werd getoetst aan de gekende reeds verstoord en reeds onderzochte zones, de gekende geologische, bodemkundige en ecologische kenmerken en de gekende archeologische en historische waarden (zie verslag van resultaten van het vooronderzoek).

Belangrijk in de afweging van de noodzaak voor verder vooronderzoek is de beperkte kans op het aantreffen van archeologische resten met een hoog potentieel tot kennisvermeerdering ten gevolge van de reeds aanwezige verstoringen binnen het projectgebied.

Naar aanleiding hiervan zijn geen verdere maatregelen vereist. Daarom wordt geen programma van maatregelen opgemaakt. Deze beslissing steunt op onderstaande redenering.

De afweging of verder vooronderzoek noodzakelijk is, gebeurt op volgende wijze:

Na iedere fase in het vooronderzoek volgt verder vooronderzoek, zonder ingreep in de bodem of met ingreep in de bodem, indien op basis van de reeds uitgevoerde fase(s) van het vooronderzoek onvoldoende informatie gegenereerd is om:

- *de hoogstwaarschijnlijke afwezigheid van een archeologische site afdoende te staven*

Hoewel niet kon aangetoond worden dat er zich geen archeologische resten in het projectgebied bevinden, kon wel voldoende worden aangetoond dat de kans op het aantreffen van archeologische resten met een hoog potentieel op kennisvermeerdering klein is ten gevolge van verstoringen op het terrein.

- *een gemotiveerde uitspraak te doen over het al dan niet moeten nemen van maatregelen*

Gezien het ontbreken van mogelijke archeologische resten met een hoog potentieel aan kennisvermeerdering dienen geen verdere maatregelen genomen te worden.

- *een plan van aanpak voor een archeologische opgraving op te maken*

Er dient geen archeologische opgraving plaats te vinden in het projectgebied.

- *een plan van aanpak voor een behoud in situ op te maken*

Er dient geen plan van aanpak gemaakt te worden voor een eventueel behoud in situ.

Op basis van het uitgevoerde vooronderzoek kunnen we besluiten dat er voldoende informatie is gegenereerd om een te bekrachtigen archeologienota op te maken die het ontbreken van potentieel op kennisvermeerdering.